

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Osloadvokatene AS
Att: Kristian Berge
Postboks 8913 St. Olavs plass
0028 Oslo

Stiftelsen Handelshøyskolen BI
Nydalsveien 37
0484 Oslo

Bergen, 18.01.2024
Deres ref.: F138-22
Vår ref.: 23/06229 (4/2024)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 4/2024: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av Nemnd for studentsaker ved Handelshøyskolen BI (heretter underinstansen) i sak F138-22, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Felles klagenemnd behandlet saken under møte 12.01.2024. Vedtak fattet av underinstansen ble endret til annullering av eksamen.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED], representert ved advokat Kristian Berge. Klageren var student ved BI. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av eksamen i emnet [REDACTED], høsten 2022. Eksamen teller 100 prosent av karakteren.

I forbindelse med bokkontroll under gjennomføring av skoleeksamen ble det oppdaget en notatbok på skrivebordet til klageren. Notatboka inneholdt utfyllende notater som kunne gi klageren et uberettiget fortrinn på eksamen.

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen   post@hkdir.no

HK-dir Intern

I en e-post 02.12.2022 uttalte klageren seg, hvor h̄n bestrider å ha brukt notatboken under eksamen. Klageren forklarte at h̄n la notatboken på pulten 20 minutter før eksamen startet. Kladdearkene h̄n fikk utdelt i forbindelse med eksamen la h̄n oppå notatboka, og h̄n la derfor ikke merke til at h̄n hadde notatboka tilgjengelig da eksamen startet. Klageren viste til at h̄n satt helt foran i eksamenslokalet, og at eksamensvaktene ville lagt merke til om h̄n brukte notatboka under eksamen. Klageren viste videre til at dette var h̄ns første eksamen.

Underinstansen behandlet saken i møte 04.02.2023. De fant at klageren hadde fusket forsettlig på eksamen. Underinstansen la i sin vurdering avgjørende vekt på at klageren hadde et ulovlig hjelpemiddel under skoleeksamen, og at klageren selv har ansvar for å sette seg inn i reglementet for fusk og lovlige hjelpemidler under eksamen. De viste videre til at det ikke var et krav om at klageren hadde benyttet seg av det ulovlige hjelpemiddelet, men at det er tilstrekkelig at det har vært tilgjengelig under eksamen. Underinstansen fant det godtgjort at klageren hadde et ulovlig hjelpemiddel under skoleeksamen, og fattet vedtak om annullering av eksamen og utestengelse i ett semester, nærmere bestemt vårsemesteret 2023.

Klagerens advokat fremsatte fristavbrytende klage 08.02.2023.

Klagerens advokat fremsatte klage 23.03.2023. Klageren bestred at det objektive og subjektive vilkåret for fusk var oppfylt. I klagen ble det anført at det ikke var tilstrekkelig sannsynliggjort at klageren hadde tilgang til notatene under eksamen. Videre bestred klageren at notatene var egnet til å gi h̄n en uberettiget fordel under eksamen, og viste til at h̄n fikk karakteren h̄n på eksamen.

Underinstansen vurderte klagen 28.04.2023, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Underinstansen opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens eksamen inngår som en del av kurset og er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om opptak, studier og eksamen ved BI § 5-15 hva som skal anses som fusk:

§ 5-15. Fusk

(...)

2) For Handelshøyskolen BI gjelder i tillegg følgende bestemmelser:

a. Som fusk regnes brudd på bestemmelsene som fremgår i kapittel 5 i denne forskrift eller bestemmelser gitt i medhold av denne, samt andre uredelige handlinger eller forhold som tar sikte på å gi kandidaten et uberettiget fortrinn ved vurderingen. Også handlinger som på andre måter medfører at kandidatens kunnskaper og ferdigheter ikke blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte, blir betraktet som fusk. Endelig regnes det som fusk når kandidaten har fått kjennskap til eksamensoppgaver før eksamen starter, eller har manipulert eksamensbesvarelsen etter at den er levert.

(...)

3) Hovedområder som betraktes som fusk er: Bruk av eller tilgang til ulovlige hjelpemidler, ulovlig samarbeid mellom enkeltpersoner eller grupper, plagiat, selvplagiat og manglende eller feilaktig kildebruk slik at teksten fremstår som kandidatens egen.

(...)

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt avgjørende vekt på at det ble avdekket at klageren hadde en notatbok tilgjengelig som ikke var tillatt hjelpemiddel under skoleeksamen. Klagenemnda har også vektlagt studieadministrasjonens vurdering og klagerens egen forklaring. Det følger av eksamensforsiden hva som var tillatte hjelpemidler.

Felles klagenemnd har ut fra det samlede bevisbildet, kommet til at klageren – objektivt sett – har fusket på eksamen ved å ha tilgang til et ulovlig hjelpemiddel, jf. forskrift om opptak, studier og eksamen ved BI § 5-15 andre og tredje ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Underinstansen har kommet til at klageren har handlet grovt uaktsomt i forbindelse med gjennomføring av eksamen.

Uaktsomhet foreligger når en person har tilsidesatt den aktpågivenhet han eller hun i det enkelte tilfelle må antas å ha plikt til å utvise. For at uaktsomheten skal være grov, er det av Høyesterett sagt at «det må foreligge en kvalifisert klanderverdig opptreden som foranlediger sterke bebreidelser for mangel på aktsomhet», jf. Rt. 1983 s. 1222 på s.1226.

Det bemerkes at det stilles høye aktsomhetskrav til studenter i eksamens- og prøvesituasjoner.

Det vises i denne forbindelse til Ot.prp. nr. 40 (2001-2002), 12.1.10:

I eksamens- og prøvesituasjoner stilles det høye aktsomhetskrav til studentene, og den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk før eksamen.

Klageren har forklart at hⁿ la notatboken på pulten 20 minutter før eksamen startet. Nemnda bemerker at det er forholdet ved og etter eksamensstart som legges til grunn, og viser til at det er funnet bevist at klageren etter eksamensstart hadde en notatbok tilgjengelig på pulten. Klageren har for øvrig erkjent de faktiske forhold.

Felles klagenemnd viser til klagerens anførsel om at notatboken ikke ble brukt under eksamen. Klagenemnda viser til det høye aktsomhetskravet som gjelder for studenter i eksamens- og prøvesituasjoner, som omtalt ovenfor. Felles klagenemnd understreker at klageren hadde et særskilt ansvar for å påse at hjelpemidlene som var framlagt, var i samsvar med regelverket. Felles klagenemnd viser til Rt. 2015-995, hvor det ble funnet et dokument som var egnet til å gi kandidaten hjelp ved besvarelsen liggende på pulten:

«At papirene ble liggende åpent på pulten, tilsier ikke at de ikke var egnet til å gi A en fordel – slik hⁿ anfører – selv om sannsynligheten for at de ville bli oppdaget er større enn om de hadde blitt liggende skjult. A har således begått klare brudd på reglene for avleggelse av eksamen.»

...

«...når A lot papirene ligge igjen på eksamensbordet, er det å regne som fusk i lovens forstand selv om dette ikke er gjort med intensjon om å bruke opplysningene ved besvarelsen»

Det avgjørende for nemnda er derfor at klageren hadde notatboken tilgjengelig. Klagenemnda mener på denne bakgrunn og ut fra en samlet vurdering av de faktiske forhold, at klageren er sterkt å bebreide for at hⁿ ikke nærmere undersøkte hva hⁿ hadde tilgjengelig under eksamen. Klagenemnda vurderer dermed at klageren handlet grovt uaktsomt.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt, og det skal fastsettes en reaksjon.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren fusket grovt uaktsomt i forbindelse med innlevering av eksamen i emnet [REDAKERT]. Dette innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved grovt uaktsomt fusk annullering og utestenging i ett semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Underinstansen har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging i ett semester, vårsemesteret 2023. Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har etter en konkret vurdering kommet frem til at den totale saksbehandlingstiden har vært for lang. Klagenemnda viser til at mistanken om fusk oppstod i desember 2022, og det tok deretter fire måneder før saken ble oversendt Felles klagenemnd. Saken ble registrert mottatt i sekretariatet for Felles klagenemnd 28.04.2023, og ble først

behandlet i møte 12.01.2024. Behandlingstiden har derfor vært på 12 måneder fra mistanken om fusk oppstod til saken ble behandlet av Felles klagenemnd. Årsaken til den ekstraordinære saksbehandlingstiden i Felles Klagenemnd er at arbeidet var stilt i bero mellom 22.09.2023 og 08.11.2023, frem til ny leder og studentrepresentant ble oppnevnt. Klagenemnda vurderer at på grunn av den lange saksbehandlingstiden, som klageren ikke kan lastes for, medfører nedsettelse av utestengelsesperioden fra ett semester til ingen utestenging.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen er en riktig reaksjon i denne saken på grunn av lang saksbehandlingstid. Felles klagenemnd endrer reaksjonen fastsatt av underinstansen.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Hilde Ruus, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Julie Marie Næss har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

Vedtaket fattet av underinstansen i sak F138-22, endres til annullering av eksamen.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 23.01.2024.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.